

Türkiye'de...

TKP'de Ayrılık: Hangi Yandan «İlerlemeli»?

Türkiye Sosyalist Hareketi dediğimiz sınırları belirsizleşmiş, bulanık alanda son aylarda meydana gelen ilgiye değer olay TKP içinde başgösteren ayrılıktır.

TKP merkez organı **Atılım**, 1979 ortasında, partide bir sağ oportünist akım olduğunu ilan etti. Ardından, **Atılım**'ın Temmuz 1979 sayısında bu kez sol oportünist bir akımdan söz edilmeye başlandı. Bu durumda «sağ», TKP merkezi ve «sol» oportünizmlerden oluşan üç akım var demektir. Fakat sanırım bu tasnif TKP merkezinin o bilinen klasik şemayı zihinlere yerleştirmek için yaptığı suni bir tasniftir. TKP merkezi; birilerini «sağ», birilerini «sol», kendisini de «ortadaki doğru» yere yerleştirmeye çalışmaktaysa da, görünen odur ki, şu anda TKP saflarında birbirleriyle açık «savaşım»a girişmiş iki kanat vardır. TKP merkezi ile onun sol oportünist olarak nitelediği «İşçinin Sesi» çevresi.

Bu iki kanat arasındaki ayrılık giderilemeyecek gibi gözükmemektedir. «Savaşım» kızışmakta, TKP merkezi öbür tarafın yayınladığını parti taraftarları, sempati-zanları arasında dağıtımını yasaklayıp, **Atılım**'da ve Radyo'da suçlayıcı bir kampanyaya girişirken; öteki kanat da polemikçi yayınlamakta, TKP'nin belli başlı sloganları yerine yeni sloganlar ortaya sürmekte ve taraftarlarına «demir disiplinli bir kadro» oluşturma gereğini anlatmaktadır.

Ayrılığın boyutları hakkında fikir verecek önemli bir nokta şudur: İşçinin Sesi'nin 101. sayısında «TKP'de bugünkü tikanıklığı yaratan çok önemli bir sorunun artık açıkça görüşülmesi gerekiyor» denilmektedir. Bu çok önemli sorun «1973'e dek TKP'nin eritilmesi» (likide edilmesi) sorunudur. İşçinin Sesi, 1973'e dek TKP'nin ne tüzüğü, ne programı, ne hücrası, ne örgütü, ne yönetimi olmuştur» diyerek soruyor. «Kimlerdir bu likidasyonun sorumluları» ve ekliyor «Suçlular cezalandırılmış mıdır? Cezalandırılmadıysa neden?»

Bu soruların kime yöneltilmiş olduğunu apaçık bir kanıt da gazetenin aynı sayısında çıkan R. Fuat Baraner hakkındaki yazıdır. Bilindiği üzere R. Fuat, 1960 öncesi TKP'nin saygın önderlerinden biridir ve uzun süre Parti genel sekreterliği yapmıştır. İşçinin Sesi ondan «Mustafa Suphi, Salih Hacıoğlu gibi Parti önderleriyle bir solukta adı geçen Reşat Fuat Baraner yoldaşımın, bu büyüğümüzün anısı savaşımımıza ışık tutuyor.

Leninizme sınıksız bağlı, parti düşmanlarına, ilikidatörlere karşı amansız bir yoldaşımızı bilmek zorundayız. Gün savaş günüyse, yanlıgı ölüm demekse, bu yığıt savaşçıyı her yönüyle tamnak zorundayız.»

Daha pek az süre önce TKP'nin şimdiki merkezi komite sekreteri İ. Bilen'i insaf ölçülerini aşan bir biçimde göklere çıkararak, teptilediği birbirinden ilginç «taarruz»larda kazananlara en büyük mükafat olarak İ. Bilen'in, bu «dev»in posterlerini dağıtan (ikincilere Marx'ın, Lenin'in eserleri verilmekteydi) İ. Sesi gazetesinin, «TKP'nin adı bir solukta geçen önderlerini sayarken İ. Bilen'den söz etmemesi ilginç. Şüphesiz TKP'nin yakın tarihi —1940 sonraları— hakkında söylentileri bilenenler, İ. Bilen'den söz edilmeyip Salih Hacıoğlu'na bu denli önemli bir konum atıldığını çok daha ilginç ve anlamlı bulacaklardır.

TKP merkezi ile «İşçinin Sesi» çevresi arasındaki ayrılık konusu dikkate alındığında, «İşçinin Sesi'nin neden böyle birdenbire R. Fuat hayranı kesildiği anlaşılıyor.

İ. Sesi, TKP merkezinin TİP, TSİP ve TKP arasında birlik kurulmasına ilişkin politikasına karşı çıkmaktadır. Onun önerdiği ise «TEP, Vatan Partisi, Emegün Birliği ve Kurtuluş» gibi grup ve partilerin daha yakın işbirliği —belki de birleşmeye— yönelik bir politikadır.

Şöyle sormaktadır İ. Sesi:

«Neden anti-TKP'çiliği her yayının her satırında sırtan TİP'e mesaj üstüne mesaj çekilir de halkın kurtuluşu yolunda her gün kurban veren hareketlere karşı devrimci bir tutum alınmaz?»

Bu satırların az üzerinde şu sözler var:

«Öte yanda TEP, Vatan Partisi, Emegün Birliği ve Kurtuluş gibi hareketlerin adı ancak küfür etmek için ağza alınıyor.»

İşçinin Sesi, TKP merkezinin bu hareketleri «ağzından kan saçarak göşist akımlar» diye nitelediğini, oysa onların tek tek değerlendirilmesi gerektiğini belirtiyor.

Görülmektedir ki TKP merkezi ile İşçinin Sesi çevresi arasında hayli belirgin bir tutum farkı var. Ve ilgiye değer nokta şudur ki TKP merkezi, TİP ve TSİP gibi şimdiki kadar SBKP çizgisine herhangi bir litazda bulunmamış olan, tersine TKP'den bile daha sadık savunucu olduğunu göstermeye çalışan partilerle birlik kurmaya yönelmişken; İşçinin Sesi'nin tercih ettiği hareketler, tam da bu özelliğe sahip değillerdir. Hatta bazıları SBKP'ye «revizyonist» diyebilen, onu «şabloncu çizgi» önerdiği için eleştiren hareketlerdir. (Kurtuluş) TEP uzun süre SBKP, ÇKP çatışmasında «tarafsızlığı» yeğlemişti ve ancak ÇKP ve takipçilerinin son yıllardaki tutumları nedeniyle ÇKP'yi eleştiren bir tutuma girdi. VP SBKP'ye hiçbir zaman karşı tavır almamakla birlikte, SBKP takipçisi partilerin sloganla-

rını, taktiklerini benimsemeyip kendi özgün «Doktorcu» çizgisinde seyretti. Emegün Birliği ÇKP yanlılarına, «Maocu»lara karşı en öfkeli gruplardan biri olmakla beraber, siyasal tavırları TKP'ye göre her zaman «göşist» nitelikte idi. Ayrıca belirtmek gerekir ki VP ve TEP hiçbir zaman şimdiki TKP'yi meşru TKP saymadılar. Kendilerini gerçek TKP diye ilan etmedilerse bile, «gelenegi» kendilerinin sürdürdüklerini savunmaktan da geri kalmadılar. Emegün Birliği ve Kurtuluş için ise TKP, izlediği sağ, pasifist çizgi nedeniyle komünist parti sıfatını taşımaya hakkı olmayan bir «K» Parti olageldi.

TKP içinde «sol» bir muhalefet, «aktif» bir kanat lanse eden İşçinin Sesi, bütün bu sayılan grupları TKP —veya kend—i etrafında birleştirmek ya da bu grup ve taraftarlarının önemli bir bölümünü toparlamak istemekteydi.

Bu hesabın gerçekleşmesinin önündeki ilk engel, herşeyden önce İ. Sesi'nin şimdiki TKP içinde kalıp kalmayacağıdır.

İ. Sesi'nin önde gelen ideologu R. Yürükoğlu, şimdiki TKP içinde büyük gururlulara neden olan ve Parti merkezi tarafından yasaklanan kitabına aşağıya aldığımız ibretli dua-yemin ile başlamıştı:

Bilen Yoldaş, / Bütün ömrümüzü tümüyle / işçi sınıfının, / halkımızın kurtuluşuna adanmışız, / Leninci ilkelere, / devrime / bağlılığımızı geliştirip, / bu bilinç, bu onurdan ödün vermeyeceğimize, / işçi sınıfının gücüne, / devrimin utkusuna / senin gibi inatla, tutkuyla inanacağız, / Başarıdan baş dönmesine, / gerilemeden karamsarlığa kapılmayacağımıza, / Oportünizmin her türüne, / her belirtisine karşı / ardıcıl ve Leninci bir savaş yürüteceğimize, / Leninizme / ve proletarya enternasyonalizmine, / Lenin'in ülkesine, / devrimlerin kalesi Sovyetler Birliği'ne / bağlılığı gözbeğenmiş gibi koruyacağımıza, / senin gibi özverili, / çetin, / onurlu savaş yolundan / yürüyeceğimize and içeriz!

«Emperyalizmin zayıf halkası Türkiye» adlı kitap böyle başlıyordu ve her sayfasında «Bilen Yoldaş» saray dalkavuklarını utandıracak bir üslupla «yadedilmekteydi». Şimdi ise R. Yürükoğlu, İ. Bilen'in başında bulunduğu TKP merkezinin «geçmişini» gündeme getiren, partinin 1973 öncesinden sorular sormaya hazırlanan bir muhalefet yürütmektedir. TKP merkezi bu muhalefeti partide barındırmak mıdır?

Sanırım kendisine kalsa dakika bırakmaz. Ama acaba «dünya devrimci merkezi» ne, der buna?

İşçinin Sesi, ideoloğu R. Yürükoğlu'nun 100. sayısındaki yazısında «Açık yanıt vermek zorundasız» başlığı altında sorduğu ilk soruda, «S. Birliği'ne karşı en bağlı» olanın kendileri olduğunu anlatmaktadır. «Avrupa Komünist» partilerle sadırdı diye kendisini kinayan TKP merkezi «Yuro-komünizmin dünya işçi sınıfının çıkarlarına ters bir akım» olduğunu hatırlatıyor. «Dünya işçi sınıfı» —yani SBKP— sözkonusu akımı böyle nitelendirmişti. Yüzdən İ. Sesi kendi tutumunun «özyle sözü bir doğru tutum» olduğunu söylüyor. «Dünya işçi sınıfı» bu sadık «sesi»nin TKP'den atılmasına göz yumar mı? Kanımızca SBKP, şu anda kendisine bağlı partiler içinde, belli, açık bir çiz-

ginin izlenmesini önerecek, empoze edecek durumda olmadığı için; yani bizzat kendisi kararsızlık içinde olduğu için, TKP ve öteki bağlı partiler içinde doğan farklı çizgilerden birinin, bir kısmının tasfiye edilmesini isteyemez. Dolayısıyla, eğer İşçinin Sesi, TKP merkezi tarafından tasfiye edilmezse, bunun nedeni, onun SBKP'ye «en sadık» oluşu olmayacaktır.

Çünkü bizzat SBKP'nin kendisi, ciddi bir tavır belirtme noktasındadır. Dolayısıyla, şu anda İşçinin Sesi'nin mi, yoksa TKP merkezinin mi SBKP'ye «en sadık» oldukları hakkında bir şey söylenemez. Sanırım yakın bir gelecekte SBKP'nin tutumu netleşecek ve asil o zaman özellikle Türkiye'de ve yalnızca TKP içinde değil, bütün «anti-ÇKP» kesimde herşey yerli yerine oturacaktır.

Son yıllarda SBKP'ye bağlı kamp içinde önemli gelişmeler oldu. Avrupa'nın en güçlü KP'leri SBKP ile geleneksel sıkı bağlarını kopardılar. Romanya, ÇHC ile yakın ilişkilere girecek kadar «bağımsız» bir çizgi izlemeye başladı. «Sosyalist ülkeler bloku» içinde benzer gelişmelerin olabileceğine dair güçlü belirtiler ortaya çıkmaktadır. Bunlara ek olarak devletlerarası düzeyde meydana gelen bazı gelişmeler (ABD-ÇHC yakınlaşması, ABD'nin Afrika ülkelerinde prestijinin artması, Orta Doğu'da güc kazanması, Afganistan olayı) Sovyetler Birliği'nin dünya dışındaki konumunu olumsuz yönde etkiledi.

Sovyetler Birliği devleti ve SBKP, her iki plandaki gelişmeler karşısında istikrarlı politikalar izleyemedi. Önce sert tutum aldığı olaylar karşısında çok geçmeden daha yumuşadı, hatta ödün veren tutumlarına girdi. Örneğin Avrupa Komünizmi akımına karşı ilkin sert, suçlayıcı bir tepki göstermişken, önteyicil girişimlere başvurmuşken; daha sonra uzlaşmaya, hatta ötekilerin sert tutumlarını ödünler vererek yumuşatmaya çalıştı. Romanya'nın «bağımsızlık» politikalarına karşı da benzer zıkkalkı çizgily görmeğe başladı. SBKP Romanya'nın ve son yıllarda kendisi ile iyi ilişkiler kurmaya özen gösterdiği Yugoslavya'nın ÇHC ile dostane görüşmeler, antlaşmalar yapmalarını bile, fazlasıyla tepki göstermeden izledi. Sovyetler Birliği ile ÇHC arasında bir savaşın söz edilmesine yol açan Vietnam-Çin savaşının üzerinden çok geçmeden Sovyetler Birliği ile ÇHC arasında görüşmelerin başlayabilmesi ise, başlı başına önemli bir olaydır. Bu olay her iki tarafın da aralarında yıllardır süregelen gerginliği gevşetmeye karar verdiklerini göstermektedir. Sovyetler Birliği ve ÇHC, SBKP-ÇKP arasındaki ideolojik çatışmayı sürdürmenin artık gereksiz olduğunu, bu çatışmanın kendisinden kazanılabilecek bir şey kalmadığını görerek, çıkarları, hesapları ayrı iki devlet olarak, devletlerarası ilişkiler zemininde görüşmeye başlamışlardır. Çıkarlarının uyuşturduğu yerlerde anlaşacak, çatıştığı yerlerde herhangi iki devlet gibi mücadele edeceklerdir.

Bu noktaya gelişle birlikte SBKP'nin her düzeydeki ilişkilerini, politikalarını yeniden tanımlaması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. 1960'lardan beri Uluslararası Sosyalist Hareket platformuna yönelik tezlerini, tavırlarını ÇKP ile süren çatışmanın gereklerine göre oluşturmuş olan, dünya çapındaki politikalarını yine aynı gereklilik uyarınca, belli teorik-ideolojik temala-

ra dayanarak açıklamaya çalışan SBKP, şu anda gerek ÇKP-SBKP ideolojik kutuplaşmasının çok geri plânlara çekilmesi nedeniyle, gerekse genel olarak devletlerarası ilişkilerde meydana gelen gelişmeler, değişmeler nedeniyle, şu son yıllarda izlediği kararsız çizgiyi netleştirilmemiş, sistematik hale getirmek durumundadır. "

Somut kanıtlara sahip değiliz, ama bu noktada, SBKP içinde farklı eğilimlerin ortaya çıkacağını söylemek yanlış olmaz. Bunlardan birinin daha sekter, katı bir ideolojik-siyasal eğilimi, «yeni Stalinist» diye nitelenebilecek bir anlayışı savunabileceğini, öteki(fer)in ise ilımlı, hatta «demokratik» bir eğilim olabileceğini tahmin edebiliriz. Öteki «sosyalist ülkelere» komünist partileri içinde de benzer bir durum doğabilir.

«Türkiye Sosyalist Hareketi» dediğimiz genel alandaki durum böyle bir gelişmenin zorunluluğunu gösterir bir kanıt olarak değerlendirilebilir. Gerçekten de bu genel alan içinde, kimi SBKP'ye tam bağlı, kimi kısmi eleştirilerde bulunmakla birlikte Sovyetler Birliği'ndeki kurulu düzene yapısal bir eleştiri getirmeyen, bu düzeni «esas olarak sosyalist» diye nitelleyen birkaç grup ve parti vardır. Yukarıda da değindiğimiz gibi, şu anda TKP içinde doğan ayrılığın görünen iki kanadı bunları iki ana gruba ayırmaktadır. TKP merkez eğilimi TIP ve TSİP üzerine oynamakta, ötekileri «göşist» olarak nitelendirip, dışlamakta; İçinin Sesi ise TIP ve TSİP'i «küçük-burjuva legalist sosyalizm» olarak nitelendirip, ötekilerin «halkın kurtuluşu için hergün kurban veren» hareketler olduğunu söyleyip, eğer TKP, «SBKP'ye karşı olmayan» geniş kesimi toparlamak istiyorsa bunlar üzerine «oynaması» gerektiğini savunmaktadır.

TKP merkezi ve İçinin Sesi çevresi arasındaki tartışma da bu konu dolayısıyla gündeme geliyor. Çünkü önde görünen tartışma konusu «Türkiye'de devrimci durum» olup olmadığıdır. İ. Sesi'nin ideoloğu R. Yürük-oğlu ilk baskısı pek dikkat çekmeyen «Emperyalizmin Zayıf Halkası Türkiye» adlı broşürünü, ikinci ve üçüncü baskılarında «yeni yanlara» ekleyerek yayımladığını da görüldü ki yazar, «Türkiye'de devrimci durum vardır» tespitini olabildiğince vurgulamakta ve bu nedenle, ayaklanma ve devrim, burjuva devletinin yerle yer edilmesi ve proletarya diktatörlüğü sorunlarının bugün çeşitli yönleriyle pratik sorunlar olduğunu ileri sürmektedir. TKP merkezi kitap yayımlandıktan yedi ay sonra merkez organı Atılım'da, bu tespit ve önerilerin parti politikasına ters düştüğünü, «partinin Leninci politikasının bugünkü koşullarda serüvenciliğe götüreceği biçimde çarpıtılmış» olduğunu ilân etti.

Şüphesiz yok ki İçinin Sesi çevresinin «onbinleri, yüzbinleri ayaklandıran eylemlerden, «burjuva diktatörlüğünü yerle yer edip, proletarya diktatörlüğüne varmak»tan söz eden bu «yeni» önerileri, Türkiye'de en sol tanımlanan grupların bile yanına yaklaşamayacağı kadar sol öneriler. Öyle anlaşılıyor ki 1979 yılında Cambridge bahçesinde döner satarak «görkemli yaz taaruzları» yapan İçinin Sesi, «zayıf halka»nın yayımlandığı 1978 Aralık'ından beri, Türkiye'nin en keskin sol takımıdır; ama ne yazık ki değeri bilinmemektedir. Üstelik İçinin Sesi, TKP'nin «faşizme geçit yok» gibi

sloganlarını bırakmış ve «faşizmi içinde geberteceğiz», ya da «devrimci savaşımı faşizmi geberteceğiz!» gibi müthiş sloganlar yazmaktadır.

Edindiğimiz bilgilere göre TKP yanlısı örgütlenmeler içindeki İçinin Sesi taraftarları bu sloganları, son derece ahenkli «şerhleri» gayet iyi kullanarak bağırabilmektedirler. Buna rağmen TKP içinde fazla yandaş bulamamışlar. Şimdilik TKP merkezi tartışmasız biçimde daha güçlü.

Ancak bu, İçinin Sesi çevresinin «partiyi yitirdiği» anlamına gelmiyor. Güçlü ihtimalle TKP içinde parti kaybedilmiştir; ama sözkonusu çevrenin TKP dışındaki hayırhah gruplar üzerinde ve içinde önemli denilebilecek etkilemeler yaptığı da ortada.

Az önce değindiğimiz gibi İçinin Sesi çevresi bu olgu nedeniyle önem kazanıyor.

Bunu söylerken İçinin Sesi'nin «TEP, VP, Emeğin Birliği ve Kurtuluş» gibi parti ve grupları kendî etrafında toparlayabileceğini kestirdiyor değiliz. Gerçi İ. Sesi grubu hem TKP içinde egemen hale gelmek, hem de bu grupları «TKP'ileştirmek» ister. TKP'den tasfiye edilmedikçe, cabalarını bu yönde sürdürecektir. Ancak sözkonusu parti ve gruplar karşısında tek kuzu TKP içinde oluşu, dolayısıyla Sovyetler Birliği-SBKP kozuna daha yakın oluşudur. İ. Sesi'nin şimdilerde savunur olduğu «sol» görüş ve tutumların daha ilımlı ileri ileri süren sözkonusu grupların SBKP'ye karşı eleştirilerinin önemli bir ögesi de, onun, TKP'nin «sağ» çizgisine izin veriyor oluşu ve genelde «barışçıl yollar»dan yana olmasıdır. SBKP son yıllarda, örneğin Afganistan ve Etiyopya'daki «devrimleri» desteklemekten de öte tavırlara girerek bu tür «devrimleri» pekala alkışlayıp, «devrimci yöntem» saymaya hazır grupların sempatisini toplayabilirdi, Şimdi bir de İ. Sesi'nin temsil ettiği «sol»cülüğün TKP'de varolmasına izin verdiği görülürse, daha doğrusu SBKP'ye bağlı TKP içinde bu müthiş «sol»cu kanat ortaya çıkabiliyorsa, sözü edilen grup ve partilerde SBKP yanlısı eğiliminin daha bir güç kazanması kaçınılmazdır. Kalda ki İ. Sesi, şimdiki TKP yöneticilerine karşı «savaşım» vermekte ve onları «geçmiş»teki tutumları nedeniyle ciddi biçimde suçlamaya da hazırlanmaktadır. Bu nokta özellikle TEP ve VP gibi partiler için önemlidir. Bilindiği gibi, bu partilerin muhalif oluşlarındaki önemli etkenlerden biri bu «geçmiş»tir. TKP yöneticilerinin 1973 öncesindeki «iktidaryonlar»dan dolayı suçlamaya hazırlanan İ. Sesi, böylece TEP ve VP ideologlarına, özel düşmanlık duydukları İ. Bilen ve öteki «eskiler»e karşı hücumu teşvik etmekte ayrıca herkeşin üzerinde birleşebileceği R. Fuat Baraner sembolünü öne çıkararak, bir katilma zemini oluşturmaktadır.

Fakat sanırız İ. Sesi'nin hesabında TEP ve VP'ye seslenen bu «geçmiş» faktörünün önemli daha çok «manevî»dir. «Maddî» açıdan önemli olan ise Emeğin Birliği — ki yaptığı bir birleşme sonucu «Birlik Yolu» oldu — ve Kurtuluş gruplarıdır. İ. Sesi'nin «sol»cülüğü, hele TKP'nin 1973 sonrası politikasının bu noktadan belli bir eleştirisi ile birleştirirse, herhalde «Birlik Yolu»nun tamamına yakın kısmında, Kurtuluş'una belli bir bölümünde «neden ayrız» sorusuyla sonuçlanacaktır. Bunun sonucu İ. Sesi'ne katılmak olmayabilir. Hatta bu ihtimal hayli zayıftır. Sözkonusu gruplar kendi

Birikim 54-55/28

içlerinde ve aralarında daha belirginleştirilmiş bir SBKP yanlısı çizgi oluşturabilir, böylece «temsil güçlerini» arttırabilirler. Bu grupların İ. Sesi'nin «sol»cülüğünü fazlasıyla ciddiye aldıkları söylenemez. Gerçi İ. Sesi, bu grupları kendi etrafında, kendi çizgisine çekip toparlamakta çayaçak değildir. Bunda başarı kazanmasını engelleyecek bir neden daha vardır: henüz eleştirmediği hatta ünlü «Zayıf Halka»da övmekten geri kalmadığı TKP'nin 1973-1979 arası politikası. İ. Sesi, TKP Merkez Komitesi sekreteri İ. Bilen'e değme davakuvun yapamayacağı övgüler sıralayarak, bu 1973-79 arası TKP politikalarını anılamaktaydı. Fakat şimdi durum değişmiştir. Dolayısıyla İ. Sesi, pekala bu tavrını değiştirebilir; bu politikalara ve onların mimarı İ. Bilen'e en sert ithamı yöneltebilir. Çünkü o patricanın değil padişahın davakuvudur.

«Padişah» ise kendisine tam bağlılığını ilân etmiş olanlarla, kendisini «merkez» olarak kabul etmeye eğilimli çeşitli parti ve gruplar arasında daha şimdiden

—0000—

Diyalektiğin Sefaleti Ya da «Parti Bayrağı»nın Mao Eleştirisi

Parti Bayrağı, bilindiği gibi, AEP'nin son zamanlardaki siyaset değişikliğini paralel olarak, 1979 yazı başlarında, 5 yıldan beri savunulan «Mao Zedung Düşüncesini» reddetti ve alternatif olarak «Stalin'in yere bırakmadığı bayrağı» daha da yükseltmekle kalmayıp, önerdi. Bu olay, kendi başına ilginç olduğu kadar, Türkiye Sosyalist Hareketi açısından önemle üzerinde durmayı gerektiren birtakım dersleri de içermektedir. PB'nin tavrındaki sakatlıkların eleştirisi bu nedenle sadece PB'nin temsil ettiği siyasi anlayışın eleştirisi olarak kalmayacak. Hareketteki öbür unsurları da farklı ölçülerde ilgilendiren genel birtakım ilkelere inçilmesini gerektirecektir.

Bu yazıda **Parti Bayrağı**'nın Temmuz 1979 sayısında yayımlanan Mao Zedung'la ilgili iki yazı üzerinde duracağız. Yazılar, özet olarak, Mao'nun tezlerinin «Marksizm-Leninizmle ortak hiçbir yanı bulunmayan» «anti-Marksist», «revizyonist», «küçük burjuva bir teori ve pratiğin ifadesi» olduğu temasını işlemektedir. Ayrıca Mao'nun laf cambazı, oportünizmin tipik simgesi, alacak, liberal, anarşist, Marksizm tüccarı, sofist, menşevik, Proudhon'cu, Buharinci, Titocu, Konfüçyüscü, Kautskiyi v.b. olduğu da belirtilmişse de, bunlar üzerinde uzun boylu durmaya gerek yok.

Eleştirilerin gerekçeleri kısaca şunlardır: 1 — Sosyalist devrim proletaryanın tek başına iktidarına, demokratik halk devrimi ise proletarya ile birlikte köylülük ve belki millî burjuvazinin iktidarına dayanır. Mao bunlardan ikincisini savunmuş, oradan proletarya diktatörlüğüne geçiş reddetmiştir. (s. 12-16) 2 — 1949'da kurulan devleti «tüm halkın devleti» ilan eden devleti sınıfal kökenli inkâr ve proletarya diktatörlüğünü reddetmiştir. (s. 16-23) 3 — Devrimden

belirginleşen iki farklı kümeleşmenin hangisinden yana tavır aldığını kesinleştirmiş değil. Ancak bunun zorunluluk haline geleceği zaman fazla uzak değildir.

Daha önce ÇKP takipçileri kampı bu anı yaşadı. Şimdi yalnızca TKP soy ve tek ÇKP takipçiliğini sürdürüyor. Öteki gruplar ÇKP'yi hatta bir kısmı bütün olarak Mao-Zedung'u, onun düşüncelerini en ağır biçimlerde suçlayarak değişik ama kararsız çizgilere geçtiler.

TKP'den Kurtuluş'a kadar uzanan geniş bir kesim içinde yeralan çok sayıda grup ve parti de benzer bir süreçten geçmek zorundadırlar. İ. Sesi'nin TKP içinde başlattığı muhalefet asıl olarak bu zorunlu sürecin başlamakta olduğunu gösterdiği için önemli. Bugüne değin birbirlerinden şu ya da bu konudaki görüşleri veya şu ya da bu soruna ilişkin pratik tutumları nedeniyle ayrılan sözkonusu gruplar, gelinen noktada ayrı oluşlarının nedenini artık eskiden olduğu kadar kolayca, makul gösteremeyeceklerdir.

sonra dahi millî burjuvazinin ve KP dışındaki demokratik partilerin varlığını savunmuştur. (s. 23-48) 4 — Sosyalist inşa sürecinde toprak ağaları ve kapitalistleri yoketme değil, ideolojik kalıba dökmeye yöntemini seçmiştir. (s. 48-60) 5 — Yine aynı olgunun bir başka cephesi olarak, sosyalist toplumda ilginç burjuva unsurların varolacağını ileri sürmüş ve Rusya'da Krüçev karşı-devrimini bununla açıklamıştır. (s. 67-70) 6 — Nihayet, bu siyasetlerin felsefi plandaki karşılığı olarak, diyalektiği karşıtların birliği ilkesine indirgenmiş, niceliğin niteliğe dönüşmesi ve olumsuzlanmanın olumsuzlanması ilkelendirilmiştir. (s. 63-88)

PB'nin bu sonucu eleştiride anlattığı şey, Mao'ya göre, burjuvazi ile proletaryanın ebediyen birbirleriyle yer değiştirerek yaşayacağı ve proletaryanın rakibini yokedip karşıtlığı aşması anlamında bir nitelik değişikliğinin gerçekleşmeyeceğidir. Eleştirinin bir bakıma en ilginç ögesi budur. Tartışma boyunca yer yer olguların çarpıtılması, yer yer bazı olguların açıkça kavranamaması şeklinde kendini gösteren garip mantık sakatlığını en açık biçimde burada görüyoruz. Bu nedenle değerlendirmemize buradan başlayacağız. PB'na göre:

«(Mao Zedung) sınıflar ortadan kalkıncaya kadar ve proletarya varlığını sürdürdüğü müddetçe burjuvazinin de topluma olması gerektiğini söylüyor. Ve şöyle diyor: «Burjuvazi olmadan proletarya olmaz, proletarya olmadan burjuvazi olmaz.» Oysa proletarya, sınıf olarak burjuvazi, ekonomik sistem olarak kapitalist özel mülkiyeti ve burjuvazinin siyasi rejimini, ideolojisini, kültürünü v.b. yoketmedikçe sosya-

Birikim 54-55/27